

KNJIGA NEZASTARLJIVIH ODGOVORA

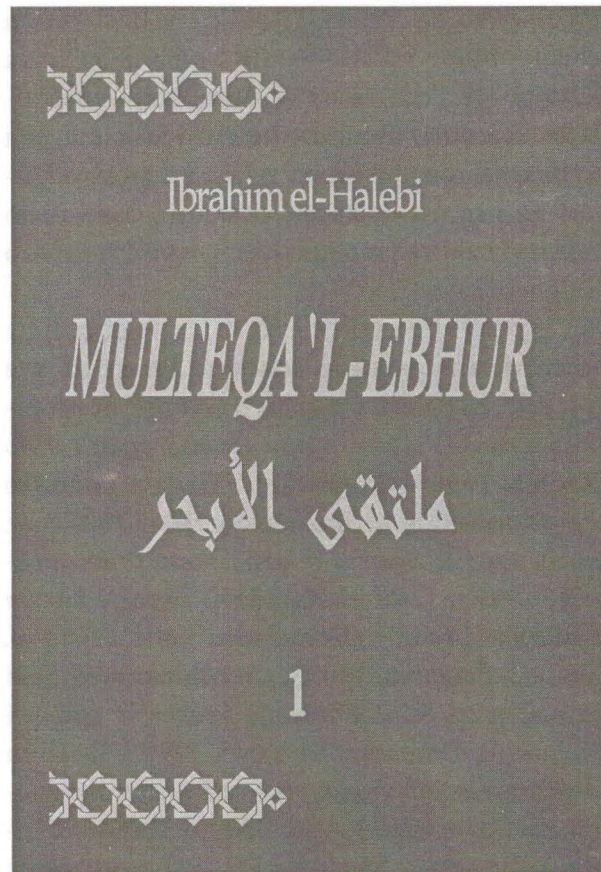
Ibrahim Halebi: *Multeqa'l-ebhur – Stjecište mora*, I tom, prijevod dr. Omer Nakičević, mr. Enes Ljevaković, dr. Džemaludin Latić, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2002., str. 357

Knjiga *Multeqa'l-ebhur – Stjecište mora*, u podnaslovu *Fikhu'l-ibadat*, alima i fakiha Ibrahima ibn-Muhammeda ibn Ibrahima el-Halebija (umro 956. g. po Hidžri), sa kraćim komentarom Vehbije Sulejmana Gavedžija el-Albanija, objavljena je u izdanju Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu, u prijevodu profesorâ ovoga fakulteta: dr. Omera Nakičevića, mr. Enesa Ljevakovića i dr. Džemaludina Latića. Štampana je u štamparskoj kući GIK *Oko* u Sarajevu.

Mnogi prvi put čuju za ovu knjigu, a mnogi će se, opet, prisjetiti da je ovo bila jedna od knjiga koja se u XX stoljeću koristila u mnogim našim medresama iz fikha – islamskog prava i, uz to, bila najčitanija, najpristupačnija literatura naše uleme i imama. Po njoj se određivala naša starija ulema, naši prethodnici, jer su je temeljito iščitavali u medresama, a kasnije i kao priručnik koristili u službi. Kad god su objašnjavali neke fikhske/pravne propise, probleme ili nedoumice važne za život muslimana, pozivali su se na *Multeku* ili *Halebiju*, kako su je još zvali po autoru Halebiju. Halebi je bio imam i hatib u džamiji sultana Mehmeda u zaštićenom Istanbulu i profesor u školi *Daru-l-kirae*. Umro je 956. godine po Hidžri, a bio je u devedesetim godinama života.

Knjiga je napisana na način na koji su pisane i mnoge druge knjige iz tog vremena. Naime, od uleme se tražilo da odgovori na neka važna pitanja na koja bi odgovore davali često u pisanoj formi kroz kraće risale, kako je napisan Gazalijin *Ejjuhe-l-veled*, Abduhuov *Komentar 'Amme džuzuza*, itd.

Halebi piše da ga je jedan učenik zamolio da sačini djelo, odnosno da napravi sažetak izložen u djelima *El-Kuduri*, *El-Muhtar*, *El-Kenz* i *El-Vi-*

kaje. On je to prihvatio, s tim što je ovim djelima dodao i djela *Mesailu-l-medžmeati* i *El-Hidaje*. Ovo bi, u savremenom jeziku ili pristupu ozbiljnom radu, značilo kao popis izvora i literature koju je koristio autor za sadržaj knjige.

S obzirom da su u ovom djelu sabrana spomenuta djela, autor se opredijelio za naslov *Stjecište mora*, kako bi naslov bio u skladu sa sadržajem.

U ovoj knjizi, koju su lagahnim jezikom i prijemčivim stilom, preveli profesori Islamskog fakulteta u Sarajevu, na čemu im treba zahvaliti, naći ćemo zanimljive i nezastarljive odgovore na mnoga pitanja koja nam se i danas postavljaju, za koja tražimo valjan odgovor, za sebe ili druge. Našim prethodnicima, ulemi, bilo je mnogo jednostavnije i lakše davati odgovore na postavljena pitanja, jer su se oni uglavnom, prilikom davanja odgovora, pozivali na Halebiju i nisu dvojili ili tražili odgovore iz više izvora, odnosno kitaba. Ovo je posebno važno za period u kome smo odvojeni od Matice, te su preko noći mnogi postali nepismeni. Naime, najznačajnija literatura iz fikha kod nas u to vri-

jeme – prvo, na arebici, a poslije i na bosanskom jeziku – bio je *Fikhu-l-ibadat* Muhameda Seida Serdarevića. Sada se stanje umnogome razlikuje, jer je mnogo literature na svim jezicima, pa i na bosanskom, dostupno svima i daju se odgovori na osnovu dostupne literature, koju često neki ne znaju valjano koristiti ili izvlačiti smisao i odgovore.

U posljednje vrijeme su se iz ove oblasti na našem jeziku pojavile značajne knjige za sve koji žele više znati i naučiti o islamskim propisima: Dževad Hodžić: *Abu Hanife, život i djelo* (Zagreb, 1996.), dr. Jusuf el-Karadavi: *Islamsko pravo* (preveo: Seid Smajkić, Sarajevo, 1989.), dr. Fikret Karčić: *Studija o šerijatskom pravu* (Zenica, 1997.), Jusuf el-Karadavi: *Halal i haram u islamu* (preveli: Džemaludin Latić i Seid-ef. Smajkić, Sarajevo, 1997.), dr. Muhammed Seid Ramadan el-Buti: *Potiranje mezheba* (preveli studenti iz Damaska, Sarajevo, 1999.), Ibrahim Džananović: *Idžtihad u prva četiri stoljeća u islamu*, Sarajevo, 1986.), Abdulhamid Mahmud Tuhmaz: *Hanefijski mezheb, I i II*, (prijevod: grupa autora), Muhammed b. es-Sar'ani: *Subulu' S-Selam, I (Putevi spasa)*; prijevod: prof. dr. Omer Nakičević, Sarajevo, 2003.).

Teme obrađene na 352 stranice u ovom prvom tomu, ustvari su islamski šarti, sa dodatkom propisa o čistoći: *Kitabu't-tahare – Propisi o čistoći, Propisi o namazu, O zekjatu, Propisi o postu i Hadždž*.

Ova knjiga, sa ovakvim pristupom, iz središta hanefijskog mezheba, u kojoj se često citira mišljenje Ebu Hanife i njegovih učenika Ebu Jusufa i Muhammeda, čijem razumijevanju islama i sami pripadamo, dobar je priručnik i dobra literatura za obrazovanje i odgajanje svakome ko to želi, a napose našim imamima, od kojih se stalno traže odgovori iz ove ibadetske sfere života. Knjiga je svojim razumljivim jezikom, kratkom i preciznom rečenicom, sa fusnotama u kojima se navode brojni hadisi i različita mišljenja koja ne zbunjuju, prijemčiva i lahka za sve starosne i intelektualne strukture našeg džemata, naših muslimana. Može se slobodno čitati kao vrsta dersova iz fikha u našim džamijama, prije ili poslije namaza, a neki dijelovi i sa mimbera.

Evo zanimljivih dijelova iz ove knjige o namazu, o čemu se u posljednje vrijeme mnogo diskutira, a koji su davno razjašnjeni i dobili svoju primjenu i među bosanskim muslimanima, Bošnjacima.

«Pri klanjanju namaza potrebna je skrušenost. Kad čovjek pristupa namazu, izgovorit će tekbir stojeći, pravilno nakon podizanja ruku tako da veliki prst bude u ravni resice ušiju, a neki kažu da dotakne uši. Ebu Jusuf ističe da će čovjek kad klanja podići ruke u vrijeme izgovora tekbira, a ne prije. Žena podiže ruke u ravni svojih ramena... Potom će čovjek koji klanja postaviti svoju desnu ruku na zglobov svoje lijeve ruke i staviti ih ispod pupka pri svakom stajanju, što je predviđeno sunnetom, gdje god se zikr čini, dok Imami Muhammed kaže da je stavljanje ruku na taj način samo kod stajanja gdje je predviđeno učenje Kur'ana... Onda će učiti Subhaneke... Nakon toga, proučit će Euzu u sebi radi kiraeta... Muktedija će izgovoriti Bismillu u sebi na početku svakog rekjata, a ne između Fatihe i sure, suprotno mišljenju Muhameda u namazu u kojem se uči u sebi. Bismilla je ajet iz Kur'ana, objavljen je radi odvajanja između sura. Zatim će učiti Fatihu, jednu suru ili tri ajeta. Kad imam kaže: *Vele'd-dalin*, reći će: Amin, a muktedija u sebi».

«Prenosi se od Ebu Hurejre, neka je Allah zadovaljan njime, da je Allahov Poslanik, alejhis-selam, rekao: 'Kad imam prouči *gajril magdubi alejhim vele'd-dalin* (a ne onih koji su protiv sebe srdžbu izazvali, niti onih koji su zalutali! – Kur'an: 1/7), recite: *Amin*, jer melek također govore: *Amin*. I kad imam izgovori 'amin' i svi oni koji izgovore zajedno s melekima 'amin', i njima će biti oprošteni svi manji grijesi» (prenose Nesai i Ahmed; II\270, *Nesai i Darimi*, I\147).

«Ibrahim Nehai, ugledni tabija, Allah mu se smilovao, kaže: 'Petero će u sebi izgovoriti imam: Subhaneke, Euzu i Bismillu, Amin i Allahumme rabbena ve lekel-hamd» (prenosi Abdurrezak u svom *Musannefu*, čiji je sened sahih; *Asarus-sunen*, I/99.).

m

Ferid DAUTOVIĆ